

**Тернопільська обласна рада
Департамент освіти і науки Тернопільської обласної військової адміністрації
Фаховий коледж Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії
ім. Тараса Шевченка**

Циклова комісія педагогіки, психології та методик навчання

ЗАТВЕРДЖУЮ

**Заступник директора з
навчальної роботи**

Павло ЯЛОВСЬКИЙ

«01» вересня 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

*Методика розвитку мовлення та навчання рідної мови дітей раннього і
дошкільного віку*

Освітньо-професійний ступінь фаховий молодший бакалавр

Галузь знань А Освіта

Спеціальність А2 Дошкільна освіта

Освітньо-професійна програма Дошкільна освіта

Кременець – 2025

Цимбалюк О. В. Методика розвитку мовлення та навчання рідної мови дітей раннього і дошкільного віку : робоча програма навчальної дисципліни для здобувачів фахової передвищої освіти з галузі знань А Освіта за спеціальністю А2 Дошкільна освіта. Кременець, 2025. 20 с.

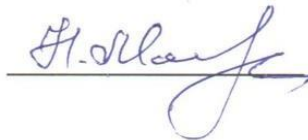
Розробник:

Цимбалюк Ольга Володимирівна – викладач циклової комісії педагогіки, психології та методик навчання Фахового коледжу КОГПА ім. Тараса Шевченка.

Робоча програма затверджена на засіданні циклової педагогіки, психології та методик навчання

Протокол від «01» Вересне 2025 року № 1

Голова циклової комісії

Надія САБРАН

1. Вступ

Сучасний етап розвитку освіти в Україні характеризується підвищеною увагою до формування мовленнєвої компетентності дітей як основи їхнього всебічного розвитку та успішної соціалізації. Рідна мова виступає не лише засобом спілкування, а й важливим інструментом пізнання світу, розвитку мислення, емоційної сфери та особистості дитини загалом.

Особливої актуальності набуває проблема розвитку мовлення у дітей раннього і дошкільного віку, адже саме в цей період закладаються основи мовленнєвої діяльності, формуються перші навички комунікації, збагачується словниковий запас, удосконалюється звуковимова та граматична будова мовлення.

Робоча програма з методики розвитку мовлення та навчання рідної мови дітей раннього і дошкільного віку спрямована на підготовку майбутніх фахівців до організації ефективного мовленнєвого розвитку дітей у закладах дошкільної освіти. Вона передбачає опанування студентами теоретичних основ мовленнєвого розвитку, сучасних підходів, методів і прийомів навчання рідної мови, а також формування практичних умінь щодо їх застосування у професійній діяльності.

Програма враховує вікові та індивідуальні особливості дітей, орієнтується на компетентнісний підхід та інтеграцію різних видів діяльності, що забезпечує гармонійний розвиток мовлення як складової загальної культури особистості дитини.

У реалізації визначених завдань чільне місце серед усіх освітніх компонентів посідає навчальна дисципліна «Методика розвитку мовлення та навчання рідної мови дітей раннього і дошкільного віку». Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни «Методика розвитку мовлення та навчання рідної мови дітей раннього і дошкільного віку» складена для навчання здобувачів освітньо-професійного ступеня «фаховий молодший бакалавр» відповідно до освітньо-професійної програми Дошкільна освіта за спеціальністю А2 Дошкільна освіта.

2. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітньо-професійний ступінь	Характеристика навчальної дисципліни		
		денна форма здобуття освіти		
Кількість кредитів ECTS: 5+1*	Галузь знань А Освіта	Нормативна		
Модулів – 2*	Спеціальність А2 Дошкільна освіта			
Змістових модулів – 4	Освітньо-професійна програма Дошкільна освіта	Рік підготовки:		
Загальна кількість годин – 150+30*		1-й		
		Семестр		
		1-й	2-й	
		Лекції		
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3; 2 самостійної роботи здобувача освіти – 1,5; 0,82; 30*	Освітньо-професійний ступінь: фаховий молодший бакалавр	24 год.	16год.	
		Семінарські		
		4 год.	2год.	
		Практичні		
		20 год.	16 год.	
		Підготовка до екзамену		
		30 год.		
		Самостійна робота/підготовка та проходження екзамену		
		24 год.	14год.	30 год*
		Вид контролю: Екзамен – 2-й семестр; захист курсової роботи – 4-й семестр		

*застосовується у разі виконання з освітнього компоненту курсової роботи

Примітка. Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить 55 % / 45 %.

3. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Методика розвитку мовлення та навчання рідної мови дітей раннього і дошкільного віку» є психолого-педагогічна та методична підготовка майбутніх вихователів до професійно-мовленнєвої діяльності в системі національної дошкільної освіти.

Основні завдання курсу:

- 1) визначити засади навчання дітей рідної мови в закладах дошкільної освіти;
- 2) ознайомити з метою, завданнями та змістом провідних концептуальних, базових та варіативних програмових документів з актуальних проблем сучасної дошкільної освіти;
- 3) озброїти варіативними технологіями розвитку мовлення і навчання дітей від народження до 6 років рідної мови;
- 4) сформувані вміння і навички планування різних видів роботи з розвитку мовлення: в різних вікових групах, з дітьми різних категорій і за різних соціальних умов;
- 5) ознайомити з прийомами виявлення та педагогічної корекції відхилень і вад у мовленні дітей, що виникли за різних причин (у взаємодії з логопедом);
- 6) ознайомити з передовим педагогічним досвідом роботи з розвитку мови й навчання дітей елементів грамоти;
- 7) сформувані знання, вміння, навички контролю за навчально-мовленнєвою діяльністю дітей; за організацією та здійсненням навчально-мовленнєвої діяльності вихователями ЗДО;
- 8) здійснювати моніторинг сформованості мовленнєвої компетенції у дітей старшого дошкільного віку;
- 9) ознайомити з інноваційними технологіями розвитку мовлення та навчання рідної мови (мнемотехніка, сторітелінг, цифрові та ігрові технології) з урахуванням віку дітей;
- 10) сформувані вміння враховувати особливості мовленнєвого розвитку дітей з особливими освітніми потребами та адаптувати зміст і методи роботи з розвитку мовлення в умовах інклюзивної групи в ЗДО.

У результаті вивчення навчальної дисципліни у здобувачів фахової передвищої освіти повинні бути сформовані такі **компетентності**:

ЗК3 Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК5 Здатність до міжособистісної взаємодії.

СК8 Здатність до навчання дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку суспільно визнаних морально-етичних норм і правил поведінки.

СК9 Здатність до національно-патріотичного виховання дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку (любов до Батьківщини, рідної мови, рідного міста, поваги до державних символів України, національних традицій, звичаїв, свят, обрядів, народних символів).

СК10 Здатність до розвитку мовлення у дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку та їхньої взаємодії з однолітками та дорослими.

СК11 Здатність до організації та керівництва ігрової, художньо-естетичної, пізнавальнорозвивальної діяльності дітей дошкільного (раннього та

передшкільного) віку.

СК12 Здатність до формування в дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку елементарних уявлень про різні види мистецтва та засоби художньої виразності (слово, звуки, фарби тощо) та досвіду самостійної творчої діяльності в різних видах мистецтва.

СК15 Здатність до комунікативної взаємодії з учасниками освітнього процесу.

Програмні результати навчання

Нормативний зміст вивчення здобувачами фахової передвищої освіти навчальної дисципліни «Методика розвитку мовлення та навчання рідної мови дітей раннього і дошкільного віку» сформульований у таких програмних результатах навчання:

РН1 Упорядковувати універсальне, розвивальне середовище у групах раннього та передшкільного віку з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей дитини.

РН2 Планувати та організовувати освітній процес у закладі дошкільної освіти з урахуванням принципів здоров'язбереження, особистісно зорієнтованого підходу, суб'єкт-суб'єктної взаємодії.

РН4 Окреслювати завдання, форми взаємодії «родина – заклад дошкільної освіти – початкова школа» та їх реалізації в умовах закладу дошкільної освіти.

РН5 Виявляти та узагальнювати результати різних видів діяльності дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку з використанням педагогічних технологій.

РН6 Формувати моральні цінності у дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку відповідно до морально-етичних норм.

РН7 Передбачати та оцінювати результати власної діяльності з урахуванням закономірностей освітнього процесу закладу дошкільної освіти.

РН9 Визначати завдання, зміст специфічно дитячих видів діяльності (предметно-практичної, ігрової, пізнавальної) та організовувати їх відповідно до освітніх програм.

РН10 Організовувати умови безпечного середовища у природному, предметному та соціальному оточенні в процесі організації різних видів діяльності дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку.

РН12 Здійснювати педагогічну комунікацію з іншими суб'єктами освітнього процесу закладу дошкільної освіти на засадах етики професійного спілкування та оцінювати результативність педагогічної взаємодії.

РН14 Формувати компетентності у просторі освітніх напрямів роботи закладу дошкільної освіти через організацію самостійної творчої діяльності (ігрової, художньо-естетичної) дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку.

РН15 Визначати особливості та способи організації провідної (ігрової) діяльності дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку в освітньому процесі закладів дошкільної освіти.

РН16 Володіти методиками та технологіями зони актуального та ближнього

розвитку дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку різного рівня розвитку.

РН17 Формувати національно-патріотичні почуття у дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку, а також ціннісне ставлення до культурних надбань українського народу, повагу до представників різних національностей і культур.

РН19 Аналізувати перспективний педагогічний досвід в системі дошкільної освіти та використовувати його в подальшій роботі з дітьми дошкільного (раннього та передшкільного) віку.

РН20 Забезпечувати формування наскрізних умінь особистості дитини в різних видах діяльності в умовах закладу дошкільної освіти.

4. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1. Методика розвитку мовлення та навчання рідної мови дітей раннього і дошкільного віку

Змістовий модуль 1. Теоретичні основи методики розвитку мовлення та навчання рідної мови дітей раннього і дошкільного віку.

Тема 1. Наукові засади методики розвитку мовлення та навчання рідної мови дітей раннього і дошкільного віку.

Предмет і завдання теорії та методики розвитку мовлення та навчання рідної мови дітей раннього і дошкільного віку. Педагогічні закономірності та принципи навчання дітей рідної мови.

Історичний огляд становлення і розвитку методики навчання рідної мови в Україні.

Тема 2. Завдання, зміст, засоби, форми, методи і прийоми розвитку мовлення дітей.

Значення рідної мови у вихованні дітей. Завдання ЗДО у розвитку мовлення: розвиток загальної мовної культури й культури спілкування, розвиток зв'язного мовлення (діалогічного та монологічного), збагачення, уточнення й закріплення словника, виховання звукової культури мовлення, формування граматичної правильності мовлення, ознайомлення дітей з художньою літературою, навчання грамоти.

Мовлення вихователя як засіб розвитку мовлення дітей. Значення мовлення вихователя й вимоги до нього: змістовність, точність, логічність, доступність, багатство словника, чиста звуковимова, виразність, образність, відповідність нормам літературної вимови. Технічні засоби навчання, їх значення і місце на заняттях з ознайомлення з довкіллям і художньою літературою. Форми роботи з розвитку мовлення у ЗДО. Заняття як основна форма навчання дітей рідної мови. Методи й прийоми розвитку та навчання рідної мови в ЗДО. Умови успішного виконання програмових завдань за діючими програмами у ЗДО.

Змістовий модуль 2. Формування діалоговочної і лексичної компетенції дітей.

Тема 3. Методика розвитку мовлення дітей раннього віку.

Становлення та розвиток мовлення дітей 1-го та 2-го років життя. Методика проведення занять у групах раннього віку. Зміст, завдання та методика розвитку мовлення дітей 3-го року життя. Характеристика мовленнєвого розвитку та спілкування дітей середнього та старшого дошкільного віку.

Тема 4. Методика виховання звукової культури мови.

Виховання звукової культури мовлення у дітей. Загальні особливості звуковимови у дітей дошкільного віку. Недоліки звуковимови у дошкільників (вікові, фізіологічні; мовні порушення внаслідок неправильного розвитку мовно-рухового апарату (вроджені чи набуті); мовні патологічні вади в мові дітей старшого дошкільного віку внаслідок педагогічної занедбаності). Компоненти звукової культури мовлення (артикуляція звуків, дикція, фонетична правильність мовлення, дихання, сила голосу, тембр та темп, фонематичний слух, інтонація, мелодійність, ритм, фразовий і логічний наголоси та ін.).

Тема 5. Завдання і зміст формування граматично правильного мовлення у дітей.

Методика формування граматичної будови мовлення у дітей.

Етапи становлення граматичної будови мовлення у дітей раннього віку. Типові граматичні помилки в мовленні дітей. Зміст та прийоми обстеження і перевірки граматичної правильності мовлення у дітей. Шляхи формування граматичної правильності мовлення у дітей. Заняття з формування граматичної правильності мовлення у ЗДО.

Тема 6. Особливості розвитку зв'язного мовлення у дошкільників.

Поняття зв'язного мовлення. Види зв'язного мовлення (діалогічне та монологічне). Особливості засвоєння дітьми дошкільного віку зв'язного мовлення.

Тема 7. Методика навчання діалогічного мовлення.

Завдання й зміст розвитку діалогічного мовлення в ЗДО. Бесіда як основний метод діалогічного мовлення. Види, зміст і тематика бесід. Методика проведення бесіди: підготовка вихователя й дітей до бесіди, добір наочного, дидактичного, ілюстративного матеріалу та технічних засобів навчання до бесіди. Структура бесіди.

Тема 8. Методика навчання монологічного мовлення.

Зміст і завдання навчання монологічного мовлення дітей. Характеристика методів, прийомів навчання монологічного мовлення. Види розповідей, їх класифікація, послідовність введення різних видів розповідей, їх місце на заняттях з розвитку мовлення.

Навчання дітей розповідання за дидактичними картинками. Навчання дітей

розповідання про іграшки.

Тема 9. Методика навчання розповідання.

Розповіді дітей з власного досвіду. Тематика розповідей з власного досвіду. Методичні прийоми навчання розповідання з власного досвіду: зразок розповіді, план, вказівки.

Навчання творчого розповідання. Види і тематика розповідей. Структурні компоненти заняття й методичні прийоми навчання творчого розповідання. Використання дидактичних ігор, вправ, логічних завдань для розвитку зв'язного мовлення.

Тема 10. Методика навчання переказу літературних творів.

Суть переказу, його значення для розвитку зв'язного мовлення, пам'яті, мислення. Добір літературних творів для переказу, вимоги до них. Структура занять по навчанню переказу літературних творів в ЗДО. Методичні прийоми навчання дітей переказу. Особливості навчання переказу в різних вікових групах.

Тема 11. Методика словникової роботи та ознайомлення дітей з природним довкіллям.

Особливості засвоєння слова у дошкільному віці. Сучасні дослідження вчених з питань формування лексичної компетенції дітей дошкільного віку. Принципи словникової роботи. Завдання (збагачення кількісного складу лексики, якісне засвоєння лексики, активізація словника, усунення з мовлення дітей ненормативних слів) та зміст словникової роботи в різних вікових групах ЗДО.

Напрями лексичної роботи з дітьми дошкільного віку. Лексичний запас дитини дошкільного віку. Динаміка словника дитини дошкільного віку. Методика розвитку словника у дітей в ЗДО та вдома.

Ознайомлення з довкіллям як джерелом збагачення словника: спостереження, цільові прогулянки та екскурсії, предметне довкілля; опосередковане ознайомлення (ілюстрації, мультимедійні засоби) у словниковій роботі.

Тема 12. Розвиток мовлення дітей з особливими освітніми потребами в інклюзивній групі

Поняття «діти з особливими освітніми потребами» (ООП). Особливості мовленнєвого розвитку дітей з ООП (порушення мовлення, затримка мовленнєвого розвитку, порушення слуху, інтелектуальні порушення, розлади аутистичного спектра). Виявлення труднощів у мовленні дитини; взаємодія з практичним психологом і вчителем-логопедом.

Адаптація змісту, методів і прийомів розвитку мовлення в інклюзивній групі: диференціація завдань, візуальні опори, альтернативна та допоміжна комунікація, ігрові й наочні засоби. Мовленнєво-розвивальне середовище, доступне для дітей з ООП. Взаємодія з родиною дитини з ООП щодо розвитку мовлення.

Змістовий модуль 3. Формування художньо-мовленнєвої компетенції дітей.

Тема 13. Методика організації художньо-мовленнєвої діяльності дітей в закладах дошкільної освіти.

Предмет і завдання організації художньо-мовленнєвої діяльності дітей. Змістова характеристика методики організації художньо-мовленнєвої діяльності дітей. Форми організації художньо-мовленнєвої діяльності дітей.

Методика ознайомлення дітей з малими фольклорними жанрами.

Методика роботи з казкою.

Методика читання дітям художніх творів. Методика проведення бесід на морально-етичні теми. Оцінно-етичні судження у структурі художньо-мовленнєвої діяльності дітей. Робота в куточку книги. Розвиток словесної творчості на літературних заняттях.

Поняття про поетичний твір, його види. Рекомендовані твори для читання дітям за діючими програми в ЗДО. Тематика поетичних творів для дітей (за «Поетичними сходінками зростання»). Методика роботи з жанрами та видами поетичних творів у різних вікових групах.

Тема 14. Методика використання ілюстративного матеріалу на заняттях з розвитку мовлення, художньої літератури та в повсякденному житті.

Поняття про ілюстрацію. Види ілюстративного матеріалу для занять з мовленнєвого розвитку, художньої літератури, особливості його добору. Методика роботи з ілюстративним матеріалом на заняттях з різних розділів програми.

Тема 15. Методики організації та керівництва театральні-ігровою, театральні-мовленнєвою, образотворчो-мовленнєвою та музично-мовленнєвою діяльностями в ЗДО.

Характеристика методик організації та керівництва театральні-ігровою, театральні-мовленнєвою, образотворчо-мовленнєвою та музично- мовленнєвою діяльностями в ЗДО. Особливості формування когнітивно- мовленнєвої, виразно-емоційної, поетично-емоційної, оцінювально-етичної, театральні-ігрової компетенції у дітей дошкільного віку.

Інноваційні форми співпраці ЗДО та сім'ї з питань організації педагогічної просвіти батьків щодо формування у батьків бажання читати дітям художні книги, формування читацької культури в дитини дошкільного віку, шанобливого ставлення до книг, особливостей створення куточка книги вдома.

Змістовий модуль 4. Навчання елементів грамоти у закладі дошкільної освіти.

Тема 16. Мовленнєво-розвивальне середовище та інноваційні технології розвитку мовлення дітей у ЗДО.

Мовленнєво-розвивальне середовище в групі ЗДО: центри мовлення, книжковий куточок, ігрові та дидактичні матеріали. Планування роботи з розвитку мовлення за освітнім напрямом «Мовлення дитини» Базового компонента дошкільної освіти.

Інноваційні технології розвитку мовлення дітей дошкільного віку: мнемотехніка (мнемотаблиці, колажі), сторітелінг, ТРВЗ-педагогіка, проєктна діяльність, ігрові технології, цифрові та інтерактивні ресурси (інтерактивна дошка, мультимедійні презентації, освітні застосунки). Критерії добору технологій з урахуванням віку та індивідуальних особливостей дітей, зокрема дітей з ООП.

Тема 17. Ознайомлення дітей зі звуком, складом, словом і реченням. Навчання звукового аналізу слів.

Ознайомлення дітей зі звуком, складом, словом і реченням. Зміст і послідовність навчання звукового аналізу слів: виділення звуків у слові, голосні та приголосні звуки, ударний склад, послідовність звуків. Умовно-графічні схеми слів і речень. Методика проведення занять зі звукового аналізу у старшому дошкільному віці, дидактичні ігри та вправи.

Поняття навчання грамоти. Теоретичні засади навчання грамоти. Аналіз інноваційних та авторських методик навчання елементів грамоти дітей дошкільного віку.

Порівняльна характеристика авторських методик навчання читання дітей дошкільного віку. Техніка швидкого читання Теодора Рузвельта. Таблиця Шульте і її роль у формуванні навичок читання. Система вправ І. Т. Федоренко для навчання динамічного читання.

Прийоми роботи навчання динамічного читання «Читання під рахунок», «Губи», «Блискавка», «Віконце» та ін.). Ліберика, її особливості. Меморика у роботі з навчання читання.

Тема 18. Особливості підготовки руки дитини до письма.

Закономірності формування рухових навичок у дітей дошкільного віку. Зміст підготовки руки дитини до письма за вимогами програм: Вимоги діючих програм («Українське дошкілля», «Впевнений старт», «Я у Світі» та ін.). Орієнтовні види роботи з підготовки руки дитини до письма. Ігри для розвитку дрібних м'язів пальців руки й окоміру дітей. Вправи на розвиток дрібних м'язів пальців, кисті, передпліччя та плеча.

Заняття і вправи з підготовки руки дитини до письма: формування навичок роботи в зошиті; вправи із штрихування контурів; малювання предметів у зошиті в одну лінію; оцінювання рівня готовності дітей до навчання в школі. Робота з прописами.

Тема 19. Мовленнєва готовність дитини до школи.

Поняття про мовленнєву готовність та мовленнєву підготовку дитини до школи. Діагностичні методики для визначення рівня мовленнєвої готовності дітей

дошкільного віку до школи.

Тема 20. Наступність і перспективність ЗДО і початкової школи з питань мовленнєвого розвитку дітей.

Поняття про наступність та перспективність у роботі ЗДО та початкової школи. Труднощі у навчанні рідної мови шестирічних дітей. Стимулювання та мотивація дітей старшого дошкільного віку до вивчення рідної мови у початковій школі. Роль батьків у формуванні позитивного ставлення до мовленнєвого вдосконалення дитини контексті Нової української школи (НУШ).

5. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	денна форма				
	у тому числі				
	усього	лекц.	сем.	практ.	сам. роб./підгот. та просп..екзм.
Модуль 1. Методика розвитку мовлення та навчання рідної мови дітей раннього і дошкільного віку.					
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи методики розвитку мовлення та навчання рідної мови дітей раннього і дошкільного віку.					
Тема 1. Наукові засади методики розвитку мовлення та навчання рідної мови дітей раннього і дошкільного віку.	6	2	2		2
Тема 2. Завдання, зміст, засоби, форми, методи і прийоми розвитку мовлення дітей.	6	2		2	2
Разом за змістовим модулем 1.	12	4	2	2	4
Змістовий модуль 2. Формування діалогової і лексичної компетенції дітей.					
Тема 3. Методика розвитку мовлення дітей раннього віку.	6	2		2	2
Тема 4. Методика виховання звукової культури мови.	6	2		2	2
Тема 5. Завдання і зміст формування граматично правильного мовлення у	6	2		2	2

дітей.					
Тема 6. Особливості розвитку зв'язного мовлення у дошкільників.	6	2	2		2
Тема 7. Методика навчання діалогічного мовлення.	6	2		2	2
Тема 8. Методика навчання монологічного мовлення.	6	2		2	2
Тема 9. Методика навчання розповідання.	6	2		2	2
Тема 10. Методика навчання переказу літературних творів.	6	2		2	2
Тема 11. Методика словникової роботи та ознайомлення дітей з природним довкіллям.	6	2		2	2
Тема 12. Розвиток мовлення дітей з особливими освітніми потребами в інклюзивній групі ЗДО.	6	2		2	2
Разом за змістовим модулем 2.	60	20	2	18	20
Разом за 1-й семестр	72	24	4	20	24
Змістовий модуль 3. Формування художньо-мовленнєвої компетенції дітей.					
Тема 13. Методика організації художньо-мовленнєвої діяльності дітей в закладах дошкільної освіти.	8	2		4	2
Тема 14. Методика використання ілюстративного матеріалу на заняттях з розвитку мовлення, художньої літератури та в повсякденному житті.	6	2		2	2
Тема 15. Методика організації та керівництва театральньо-ігровою, театральньо-мовленнєвою, образотворчо-	6	2		2	2

мовленнєвою та музично-мовленнєвою діяльностями в ЗДО.					
Разом за змістовим модулем 3.	20	6	-	8	6
Змістовий модуль 4. Навчання елементів грамоти у закладі дошкільної освіти.					
Тема 16. Мовленнєво-розвивальне середовище та інноваційні технології розвитку мовлення дітей у ЗДО.	6	2		2	2
Тема 17. Ознайомлення дітей зі звуком, складом, словом і реченням. Навчання звукового аналізу слів.	6	2		2	2
Тема 18. Особливості підготовки руки дитини до письма.	6	2		2	2
Тема 19. Мовленнєва готовність дитини до школи.	5	2		2	1
Тема 20. Наступність і перспективність ЗДО і початкової школи з питань мовленнєвого розвитку дітей.	5	2	2		1
Разом за змістовим модулем 4.	28	10	2	8	8
Підготовка та проходження екзамену	30				
Разом за 2-й семестр	78	16	2	16	14
Разом годин за модулем 1.	150	40	6	36	38
Модуль 2. Написання та захист курсової роботи					
Разом годин за модулем 2.	30*				30*
Разом годин за навчальним планом.	150+30*	40	6	36	38+30*

* застосовується у разі виконання з освітнього компоненту курсової роботи

Модуль 2. Написання та захист курсової роботи

З освітнього компоненту передбачено написання курсової роботи (за вибором здобувача освіти). Особливості підготовки курсової роботи висвітлено у методичних рекомендаціях щодо написання та захисту курсових робіт з педагогіки для здобувачів фахової передвищої освіти за спеціальністю А2 Дошкільна освіта. Процедура захисту курсової роботи регламентується Положенням про написання та захист курсових робіт у Фаховому коледжі Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка.

6. Теми семінарських (практичних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	<i>Семінарське заняття.</i> Тема. Теоретико-методологічні основи методики розвитку мовлення.	2
2.	<i>Практичне заняття.</i> Тема. Завдання, зміст, засоби, форми, методи та прийоми розвитку мовлення дітей дошкільного віку	2
3.	<i>Практичне заняття.</i> Тема. Методи та прийоми розвитку мовлення дітей раннього віку.	2
4.	<i>Практичне заняття.</i> Тема. Форми, методи і прийоми виховання звукової культури мовлення у дітей дошкільного віку.	2
5.	<i>Практичне заняття.</i> Тема. Методи та прийоми формування граматичної правильності мовлення дітей дошкільного віку.	2
6.	<i>Семінарське заняття.</i> Тема. Характеристика зв'язного мовлення.	2
7.	<i>Практичне заняття.</i> Тема. Методи розвитку діалогічного мовлення дітей дошкільного віку.	2
8.	<i>Практичне заняття.</i> Тема. Методи та прийоми навчання дітей розповіді за картинами.	2
9.	<i>Практичне заняття.</i> Тема. Форми, методи та прийоми навчання дітей творчої розповіді та розповіді з власного досвіду.	2
10.	<i>Практичне заняття.</i> Тема. Методи та прийоми навчання дітей переказу літературних творів.	2
11.	<i>Практичне заняття.</i> Тема. Методика словникової роботи в різних вікових групах ЗДО.	2
12.	<i>Практичне заняття.</i> Тема. Розвиток мовлення дітей з особливими освітніми потребами: адаптація завдань в інклюзивній групі, ІПР.	2
13.	<i>Практичне заняття.</i> Тема. Методи та прийоми художнього читання та розповідання дітям у різних вікових групах (робота з книгою, поетичними творами).	2

14.	<i>Практичне заняття.</i> Тема. Методика роботи з казкою. Ознайомлення дітей дошкільного віку з малими фольклорними жанрами.	2
15.	<i>Практичне заняття.</i> Тема. Методика використання ілюстративного матеріалу на заняттях з розвитку мовлення.	2
16.	<i>Практичне заняття.</i> Тема. Види театралізованої діяльності дітей дошкільного віку.	2
17.	<i>Практичне заняття.</i> Тема. Інноваційні технології розвитку мовлення дітей дошкільного віку (мнемотехніка, сторітелінг, цифрові ресурси).	2
18.	<i>Семінарське заняття.</i> Тема. Спільна робота закладу дошкільної освіти і сім'ї з розвитку мовлення дітей.	2
19.	<i>Практичне заняття.</i> Тема. Навчання дітей звукового аналізу слів. Ознайомлення зі словом, реченням, складом.	2
20.	<i>Практичне заняття.</i> Тема. Підготовка руки дитини до письма.	2
21.	<i>Практичне заняття.</i> Тема. Діагностика мовленнєвої готовності дітей старшого дошкільного віку до школи.	2
Разом		42

7. Завдання для самостійної роботи

№ п/п	Питання	Кількість годин
1.	Психологічні засади теорії і методики розвитку мовлення.	2
2.	Історичний огляд становлення дошкільної лінгводидактики.	1
3.	Мовлення вихователя як засіб розвитку мовлення дітей.	2
4.	Технічні засоби навчання, їх значення і місце на заняттях в закладі дошкільної освіти.	1
5.	Особливості розвитку мовлення дітей раннього та дошкільного віку. Становлення і розвиток мовлення дітей раннього віку.	2
6.	Спілкування як важлива умова розвитку активного мовлення дітей.	1
7.	Передумови виховання звукової культури мовлення: розвиток слухового й мовленнєво-рухового аналізаторів, фонематичного слуху, гігієна нервової системи, охорона органів слуху, мовлення, носоглотки.	2
8.	Особливості звуковимови дітей різних вікових груп.	1
9.	Завдання і зміст формування граматично правильного мовлення у дітей.	2
10.	Типові помилки в мовленні дітей та їх причини.	1
11.	Методика розвитку діалогічного мовлення.	2
12.	Складіть тематику бесід для дітей різних вікових груп.	1
13.	Методика навчання монологічного мовлення.	2

14.	Розповіді дітей з власного досвіду.	1
15.	Переказ літературних творів.	1
16.	Навчання творчого розповідання.	1
17.	Методика словникової роботи й ознайомлення з довкіллям.	2
18.	Інноваційні технології розвитку мовлення дітей дошкільного віку: добірка вправ (мнемотаблиці, сторітелінг, цифрові ресурси).	2
19.	Специфіка занять з словникової роботи.	2
20.	Особливості мовленнєвого розвитку дітей з ООП та шляхи його підтримки в інклюзивній групі.	2
21.	Напишіть фрагмент заняття з розвитку мовлення в інклюзивній групі з адаптацією завдань для дитини з ООП.	1
22.	Методика виховання звукової культури мови.	1
23.	Методика організації художньо-мовленнєвої діяльності дітей. Організація театралізованих ігор.	2
24.	Навчання елементів грамоти. Інновації у навчанні дітей читанню у ЗДО	2
25.	Методики діагностики рівня мовленнєвої компетенції в старших дошкільників	1
	Написання та захист курсової роботи	30*
	Разом	38+30*

*застосовується у разі написання з освітнього компоненту курсової роботи

Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів фахової передвищої освіти під час самостійної роботи на семінарських (практичних) заняттях

1-2 бали – здобувач фахової передвищої освіти володіє елементарними теоретичними знаннями, його відповіді правильні, але недостатньо осмислені; завдання для самостійної роботи виконує на низькому рівні, з неточностями, не орієнтується в рекомендованій літературі.

3 бали – здобувач фахової передвищої освіти на середньому рівні володіє теоретичними знаннями, його відповіді повні, але з деякими неточностями, з помилками; додаткові питання викликають не впевненість або відсутність знань.

4 бали – здобувач фахової передвищої освіти засвоїв теоретичний матеріал з відповідної теми який винесений на самостійне опрацювання, наявне вміння орієнтуватися в ньому, застосовувати знання для розв’язання педагогічних ситуацій, допускає незначні помилки.

5 балів – здобувач фахової передвищої освіти на високому рівні володіє теоретичними знаннями, глибоко засвоїв навчальний матеріал, який винесений на самостійну роботу; при опрацюванні питання використовує не тільки рекомендовану, а й додаткову літературу; дотримується логіки викладу програмового матеріалу.

Критерії оцінювання курсової роботи

«5 (відмінно)». Курсова робота виконана на високому рівні з погляду змістового наповнення й оформлення, має практичне значення і/або містить елементи наукової новизни. Доповідь логічна, стисла, викладена вільно, риторично піднесено, відгук керівника курсової роботи позитивний, відповіді на запитання членів комісії повні та чіткі.

«4 (добре)». Тема курсової роботи розкрита, але наявні окремі недоліки непринципового характеру: в теоретичній частині поверхово проаналізовано літературні джерела; елементи новизни та/або практичного значення чітко не розкрито; недостатньо використано інформаційні матеріали, наявні окремі зауваження у відгуку; доповідь логічна, проголошена вільно, відповіді на питання членів комісії загалом правильні; робота оформлена згідно вимог.

«3 (задовільно)». Тема курсової роботи в основному розкрита, але наявні недоліки змістового характеру; нечітко сформульована мета роботи, теоретичний розділ має виражений компілятивний характер; методики емпіричної частини підібрано невдало, добір ілюстративних матеріалів не завжди обґрунтований; заходи і пропозиції роботи містяться в теоретичному розділі, обґрунтовані непереконливо; відгук містить окремі зауваження; відповіді на питання членів комісії правильні або повні; є зауваження щодо оформлення роботи.

«2 (незадовільно)». Нечітко сформульована мета курсової роботи. Розділи погано пов'язані між собою. Відсутній критичний огляд сучасних літературних джерел. Аналіз виконаний поверхово, переважає описовість на шкоду системності та глибини. Запропоновані заходи не результативні, обґрунтування неповне. Мають місце недоліки в оформленні роботи. Ілюстрації до захисту відсутні. Відповіді на питання членів комісії неточні або неповні.

8. Методи навчання

Лекції, розповідь, пояснення, бесіда, вправи, навчальна дискусія, метод-кейс, пізнавальні ігри, робота з літературою.

9. Методи контролю:

Усний контроль, письмовий контроль, тестовий контроль, практичний контроль, підсумковий контроль, захист курсової роботи (у разі виконання з освітнього компонента курсової роботи).

Підсумковий контроль: екзамен у 2-му семестрі; захист курсової роботи у 4-му семестрі.

Як результати навчання за освітнім компонентом може бути визнана участь здобувачів фахової передвищої освіти у програмах формальної та/або неформальної освіти (курси підвищення кваліфікації, тренінги, вебінари, майстер-класи тощо) за умови документального підтвердження (сертифікати, свідоцтва, програми курсів), встановлення відповідності набутих компетентностей програмним результатам навчання за освітнім компонентом та згідно з Положенням про організацію освітнього процесу в Фаховому коледжі.

Тема «Особливості розвитку зв'язного мовлення у дошкільників» може бути перезарахована за результатами проходження курсу «Від перших слів до

впевненої комунікації: практичні підходи роботи з мовленнєвими труднощами в ЗДО» <https://hub.atoms.com.ua/training/vid-persih-sliv-do-vpevnenoi-11800?inpoint=hub.atoms.com.ua>.

Тема «Мовленнєва готовність дитини до школи» може бути перезарахована за результатами проходження курсу «Мовленнєвий розвиток дитини в дошкільному віці. Підготовка до НУШ» <https://ruh.com.ua/training/movlennevij-rozvitok-ditini-v-doskilnomu-5570?inpoint=hub.atoms.com.ua>

Тема «Методика розвитку мовлення дітей раннього віку» може бути перезарахована за результатами проходження курсу Особливості формування мовлення дошкільників: віковий аспект <https://iteacher.ua/training/osoblivosti-formuvanna-movlenna-doskilnikiv-vikovij-3350?inpoint=hub.atoms.com.ua>

Результати формального та/або інформального навчання підтверджуються сертифікатом.

10. Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувача фахової передвищої освіти з навчальної дисципліни «Методика розвитку мовлення та навчання рідної мови дітей раннього і дошкільного віку».

Оцінку «5», «відмінно» – заслуговує здобувач фахової передвищої освіти, який володіє системними, глибокими, дієвими знаннями, вміє творчо використовувати набуті знання в нестандартних ситуаціях, критично оцінювати окремі факти, явища, ідеї, самостійно знаходити джерело інформації та аналізувати її. Демонструє готовність до професійної діяльності в закладах дошкільної освіти.

Оцінку «4», «добре» – заслуговує здобувач фахової передвищої освіти, який володіє достатньо повними, глибокими і міцними знаннями, здатний використовувати їх у стандартних ситуаціях, вільно оперує педагогічною термінологією, вміє аналізувати і систематизувати інформацію, робити висновки, використовує загально відомі докази у власній аргументації. При висвітленні деяких питань допускає неістотні неточності та незначні помилки.

Оцінку «3», «задовільно» – здобувач фахової передвищої освіти, який виявляє знання й розуміння основних положень програмового матеріалу, проте не здатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації окремих питань, допускає істотні помилки, не вміє застосовувати здобуті знання в практичній діяльності.

Оцінку «2», «незадовільно» – заслуговує здобувач фахової передвищої освіти, який демонструє елементарні знання теоретичного матеріалу, фрагментарно відтворює незначну частину навчального матеріалу, має нечіткі уявлення про об'єкт вивчення.

11. Методичне забезпечення:

Конспекти лекцій, методичні розробки семінарських занять, пакет контрольних завдань, дидактичне забезпечення самостійної роботи здобувачів фахової передвищої освіти, презентації з тем, критерії оцінювання семінарських занять.

12. Рекомендована література

Базова

1. Богуш А. М., Маліновська Н. В. Методика розвитку мовлення та навчання рідної мови дітей раннього і дошкільного віку : підручник. Київ : Видавничий дім «Слово», 2023. 344 с.
2. Боярчук С. І. Методика розвитку мовлення дітей дошкільного віку : методичні рекомендації до практичних, самостійних робіт здобувачів освіти спеціальності 012 «Дошкільна освіта». Луцьк : Вежа-Друк, 2022. 109 с.
3. Гавриш Н. В. Мовлення дитини : впроваджуємо Базовий компонент дошкільної освіти (нова редакція). Дошкільне виховання. 2021. № 3. С. 3–8.
4. Освітній напрям «Мовлення дитини» : витяг із Базового компонента дошкільної освіти (нова редакція). Дошкільне виховання. 2021. № 3. С. 9–11.
5. Базовий компонент дошкільної освіти (Державний стандарт дошкільної освіти) : нова редакція : затв. наказом Міністерства освіти і науки України від 12.01.2021 № 33.
6. Про дошкільну освіту : Закон України від 06.06.2024 № 3788-IX. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3788-20#Text>
7. Закон України «Про освіту» від 05.09.2017 № 2145-VIII (зі змінами).
8. Богуш А. М. Мовно-літературна освіта дітей дошкільного віку. Інноватика у вихованні. 2022. № 16. С. 6–13.
9. Єфименко Л. М. Особливості формування мовленнєвої компетентності дітей дошкільного віку в освітньому процесі сучасного закладу дошкільної освіти. Збірник наукових праць «Педагогічні науки». 2022. № 99.
10. Федотова С. О. Методика розвитку виразного мовлення дітей дошкільного віку. Наукові записки. Серія: Педагогічні науки. 2022. № 204. С. 261–264.
11. Колеснік К., Комарівська Н., Присяжнюк Л., Стахова І. Значення спільної діяльності для розвитку мовлення дітей старшого дошкільного віку. Професіоналізм педагога: теоретичні й методичні аспекти. 2022. № 17.
12. Колеснік К., Комарівська Н., Карук І., Пахальчук Н. Розвиток зв'язного мовлення старших дошкільників засобами театралізації. Професіоналізм педагога: теоретичні й методичні аспекти. 2022. № 17.
13. Мога М. В., Зюзін Ю. О. Методика комплексної корекції мовленнєвого розвитку дошкільників засобами адаптивного фізичного виховання. Науково-теоретичний альманах «Грані». 2023. Т. 26, № 1. С. 74–79.

Допоміжна

1. Федорова М. А. Дошкільна лінгводидактика : навчальний посібник. Житомир : ФОП «Н. М. Левковець», 2022.
2. Король А. Особливості мовленнєвого розвитку дітей раннього віку. Acta Paedagogica Volyniensis. 2025. № 2. С. 40-47.